

AZ IFRS-EKRE ÁTTÉRT MAGYARORSZÁGI VÁLLALATOK KÖRÉNEK VIZSGÁLATA

Szekeres Alexandra – Orbán Ildikó – Tömöri Gergő

Abstract: A kutatómunkánk során a vizsgált alapsokaságot két csoportra bontottuk, amelyhez három, eszközökkel szoros összefüggésben álló csoportosítási ismérvet, a magyar számviteli szabályok szerint készített éves beszámoló adataiból számított eszközszerkezeti és -kihasználási mutatókat választottunk. A kiválasztásnál elsődleges szempont volt, hogy olyan csoportosítási ismérveket használjunk, amelyek szoros összefüggésben állnak a vállalati eredmény alakulásával, és emellett megfelelően jellemzik a vállalatok tevékenységeit is. A befektetett eszközök aránya mutató a vállalatok melléktevékenységeire utalnak, ugyanis az magába foglalja a hosszú távú befektetési tevékenységekre utaló vagyonelemeket is. A készletek aránya mutató alkalmazását az indokolta, hogy a forgóeszközök közül a készletek jellemzik leginkább egy vállalat főtevékenységét, emiatt tekinthető a készletek aránya egy tevékenység-specifikus tényezőnek. Ezen túlmenően az eszközök forgási sebessége mutató használata mellett döntöttünk, mert egyrészt ez a mutató fejezi ki azt, hogy milyen hatékony az eszközök kihasználtsága, vagyis a vállalati vagyon bevételgeneráló képessége, a bevétel pedig az eredmény képződésének egyik kulcsfontosságú tényezője.

Abstract: During the research work, we divided the investigated population into two groups, for which we chose three grouping criteria closely related to assets, asset structure, and utilisation indicators calculated from the data of the annual reports prepared according to Hungarian accounting rules. The primary consideration for the selection was to use grouping criteria that are closely related to the development of the company's results and, in addition, properly characterise the companies' activities. The fixed asset ratio refers to the secondary activities of the companies, as it also includes assets referring to long-term investment activities. The use of the Inventory to Total Assets Ratio was justified by the fact that, among current assets, inventories best characterize the main activity of a company, which is why the ratio of inventories can be considered an activity-specific factor. In addition, we decided to use the Asset turnover indicator, because on the one hand, this indicator expresses how efficient the utilisation of assets is, the income-generating ability of the company's assets, and income is one of the key factors in the formation of the result.

Kulcsszavak: IFRS, áttérés, globalizáció, klaszteranalízis

Keywords: IFRS, transition, globalization, cluster analysis

1. Bevezetés

A nemzetközi pénz- és tőkepiac globalizációjának folyamata a 20. század végén rendkívül felgyorsult. A globalizáció következményeként a számvitel nemzetközi harmonizációjának szükségessége egyre inkább előtérbe kerül (Borbély, 2012). A jelenlegi gazdasági életre jellemző gyors tőkeáramlás következtében a nemzeti határok egyre inkább jelentőségüket veszítik (Beke, 2014), de a vállalkozásoknak még így is gyakran tökéressel szembenézniük (Fazekas–Becsky-Nagy, 2015). Ez a probléma abból is fakadhat, hogy amint több joghatóság alá tartozó vállalkozás adatait vizsgáljuk, az ezen adatokból készült pénzügyi kimutatások összehasonlítása szinte lehetetlenné válik (Lakatos et al., 2013).

A különböző elvek szerint elkészített beszámolók különösen megnehezítik a vállalkozások, a tulajdonosok, a befektetők, az egyéb döntéshozók, illetve a hatóságok számára egyaránt a vállalatok vagyoni, pénzügyi, jövedelmezőségi

helyzetének megítélését (Bartha et al., 2013). A gazdasági változások erősítik annak igényét, hogy a gazdaság legfőbb kommunikációs nyelvének, azaz a számvitel egységesítésére szükség van annak érdekében, hogy a különböző országokban befektetni szándékozók össze tudják mérni az egyes vállalatok teljesítményét (Beke, 2013). Az egységesítési törekvéseknek az eddig ismertetett előnyök mellett vannak akadályozó tényezői is, amelyekkel meg kell küzdeni a harmonizáció során. Ilyen nehézségek például az egyes országok gazdasági, kulturális, hagyományból és jogi szabályozásból eredő különbségei (Csebfalvi, 2012).

Összességében elmondható, hogy a világban lezajló gazdasági folyamatok feltétlenül szükségessé teszik a standardizálást, és ebből kifolyólag jogosan megkérdőjelezhető a nemzeti szabályozórendszerek létjogosultsága (Lawrence, 1996; Borbély, 2012).

Az IFRS-ek (International Financial Reporting Standards – Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok, továbbiakban: IFRS-ek), és egyben az Európai Unió fontos célja is egyben, hogy a vállalatok beszámolói nemzetközi viszonylatban is összehasonlíthatók legyenek, így lehetőséget nyújtanak például különböző országokban működő vállalkozások összemérésére a potenciális befektetők számára (Pál, 2006).

Beke (2011) meglátása szerint a világgazdaság folyamatos változásai és állandóan gyorsuló mozgása meghatározza és befolyásolja az üzleti életet annak minden aspektusában. A globalizáció következménye és egyben követelménye is, hogy az üzleti kommunikáció nyelvezetét egységesíteni kell. Csebfalvi (2012) megfogalmazása alapján a rendkívül versenyképes üzleti környezet megköveteli a vállalatoktól, hogy világos és áttekinthető üzleti stratégiát hozzanak létre, és a számvitelnek is ezen stratégia részét kell képeznie, ezáltal segítve az egyes vállalkozásokat üzleti céljaik elérésében.

A potenciális befektetők, illetve egyéb piaci szereplők folyamatosan olyan gazdasági döntésekkel szembesülnek, amelyek megkövetelik a pénzügyi információk összehasonlíthatóságát (Simonyi–Zsótér, 2020; Zsótér–Bagi, 2020), és ennek alapját a számviteli beszámolók képezik, mint elsődleges információforrás. Bár az IFRS-ek szerinti pénzügyi kimutatások elsősorban a befektetőkre fókuszálnak, ennek ellenére a számviteli beszámolók további érintettjei (*1. ábra*) számára is megkönnyítheti a döntéshozatalt egy egységes számviteli rendszer megalkotása (Rózsa, 2015).

A beszámoló adatainak harmonizációja nélkül a pénzügyi kimutatásokban nem különíthetők el a vállalatok közötti valós gazdasági különbségek a számviteli szabályozásból eredő eltérésektől. A harmonizációt a különböző nézőpontok, alapelvek egyeztetéseként használják, ami praktikusabb, mint az egységesség olyan szempontból megközelítve, hogy az rákényszerítheti egy ország vagy állam számviteli szabályozási rendszerét az összes többi nemzetgazdasági egységre (Orbán, 2017).

1. ábra: A számviteli beszámolóban szereplő információk érintettjei

Forrás: saját szerkesztés.

Mirza–Holt (2011) szerint pedig az IFRS-ek jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy képes elősegíteni a globális üzleti, pénzügyi folyamatokat, illetve befektetéseket azáltal, hogy egy egységes, közös nyelvet biztosít a számviteli beszámolóhoz. Ebből adódóan az IFRS-eket alkalmazó vállalatok az egységes pénzügyi kimutatások elkészítésével könnyebben informálhatják a potenciális befektetőiket, hitelezőiket, illetve egyéb érdekelt felhasználókat, ezzel elősegítve számukra a könnyebb és megalapozottabb döntéshozatalt. Ezen kívül az IFRS-ekre történő átállás elősegítheti a pénzügyi beszámolók átláthatóságát, valamint a pénzügyi piacok iránti bizalom kiépítését, hiszen a számviteli rendszerek között még mindig jelentősek a különbségek (Becsky-Nagy–Droppa, 2015). Az IFRS-ekre történő átállást ugyanakkor jelentősen korlátozza a szakemberhiány (Droppa–Becsky-Nagy, 2019).

2. Anyag és módszer

2.1. Adatbázis

A kutatási téma az IFRS-ekre történő áttérés hatásvizsgálata a magyar számviteli környezetben működő társaságok esetében. A kutatás tárgyát az első alkalmazók közül azok a vállalatok képezik, amelyek egyedi beszámolójukat is már az IFRS-ek szerint készítik. A szekunder kutatás megvalósításához szükséges adatokat a magyar számviteli törvény előírásai szerint készült éves beszámolók, illetve az IFRS-ek szerint összeállított pénzügyi kimutatások tartalmazzák. Az adatgyűjtés a Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar Számviteli és Pénzügyi Intézet 2020-ban végzett kutatás keretein belül történt. Az adatgyűjtés első lépésében az összes olyan Magyarországon működő vállalat felkutatása valósult meg, amelyek az IFRS-eket

alkalmazzák, azt feltételezve, hogy ezeknél a vállalatoknál lehetőségünk nyílik az áttérés közvetlen hatásainak vizsgálatára. Ehhez az EMIS adatbázis nyújtott segítséget, ahol elérhetőek azok a magyarországi vállalatok, amelyek nemzetközi számviteli szabályok szerint készülő pénzügyi kimutatásokat tesznek közzé. Az EMIS adatbázisból összegyűjtött 240 vállalattal kapcsolatban az Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat hivatalos honlapja (továbbiakban: Igazságügyi Minisztérium honlapja) alapján meggyőződünk arról, hogy azok valóban rendelkeznek a magyar számviteli törvény, és az IFRS-ek szerint elkészített beszámolóval egyaránt.

Az adatgyűjtés első fázisában kiderült, hogy a 240 érintett vállalat közül kizárólag 193 vállalat esetében valósult meg a magyar számviteli környezetről az IFRS-ek szerinti számviteli rendszerre történő áttérés, vagyis 47 vállalat nem felel meg azoknak a kritériumoknak, amelyek szükségesek a kutatási célok megvalósításához, illetve a kutatási kérdések megválaszolásához.

Az IFRS-ekre áttért vállalatok főtevékenység szerinti csoportosítása az ágazati besorolás, illetve a TEÁOR kód alapján valósult meg, amelyek közül a Pénzügyi, biztosítási tevékenységet végző (Pénzügyi lízing, a Hitelintézetek, illetve a Biztosítási tevékenységgel foglalkozó) vállalatok nem képezik részét a kutatásunknak. Ennek legfőbb oka, hogy ezen vállalatokat egyedi tevékenységük és elszámolási jellegzetességeik miatt a szektorra jellemző specifikumokra (IFRS 9 – Pénzügyi instrumentumok standard) fókuszáló, illetve azokat kiemelő kutatást érdemes elvégezni. Ennek következtében 58 vállalattal csökkent a kutatásunk alapsokaságának elemszáma.

2.2. Alkalmazott módszertan

A kutatásunk során a klaszterelemzés K-közép módszerét alkalmaztuk, mivel a célunk előre meghatározott számú, két egymástól jól elkülöníthető csoport megalkotása volt. Ennek oka, hogy az alacsony elemszámú (134) alapsokaságot nem érdemes kettőnél több csoportra bontani, mivel az kritikusan alacsony elemszámú csoportokat eredményezne, amelyekben már nem lett volna megvalósítható a kitűzött statisztikai vizsgálatok elvégzése. A vizsgált alapsokaság magasabb elemszáma esetén lehetőségünk nyílt volna több csoportot is létrehozni a klaszteranalízis alkalmazásával, viszont további kutatások, statisztikai vizsgálatok megvalósítása érdekében kizárólag két csoport megalkotása jöhetett szóba.

A klaszteranalízis elvégzéséhez szükséges csoportosítási ismérveknek a magyar számviteli szabályok szerint készített éves beszámoló adataiból számított eszközszerkezeti és -kihasználási mutatókat választottuk. Véleményünk szerint a vállalatok eszközeinek összetétele jelentős mértékben befolyásolja a tárgyévi eredmény alakulását, emiatt tartottuk indokoltnak az áttérő vállalatok eszközszerkezeti és -kihasználási mutatók szerinti csoportokra bontását (Fenyves et al., 2014; Shi, 2021; Takács et al., 2017; Zsótér et al., 2022). Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a kutatásunk nem terjed ki a vállalatok eszközszerkezetének, illetve ehhez kapcsolódóan a mérlegtételek részletes vizsgálatára egyik számviteli

rendszerben sem, kizárólag a klaszteranalízis elvégzéséhez volt szükséges azok kiszámítása.

A klaszteranalízist az alábbi mutatók (csoportosítási ismérvek) alapján végeztük el:

- befektetett eszközök aránya
- készletek aránya
- összes eszköz forgási sebessége

A kiválasztásnál elsődleges szempont volt, hogy olyan csoportosítási ismérveket használjunk, amelyek szoros összefüggésben állnak a vállalati eredmény alakulásával, és emellett megfelelően jellemzik a vállalatok tevékenységeit is. A befektetett eszközök aránya mutató a vállalatok melléktevékenységeire utalnak, ugyanis az magába foglalja a hosszú távú befektetési tevékenységre utaló vagyonelemeket is. A készletek aránya mutató alkalmazását az indokolta, hogy a forgóeszközök közül a készletek jellemzik leginkább egy vállalat főtevékenységét, emiatt tekinthető a készletek aránya egy tevékenység-specifikus tényezőnek. Ezen kívül fontos kiemelni, hogy a készleteket lehet a leghosszabb idő alatt pénzzé tenni, és ez a forgóeszköz-elem van a leghosszabb ideig lekötve a működésben is, ami jellemzően magasabb kockázattal és működési költségekkel jár. Ezen túlmenően az eszközök forgási sebessége mutató használata mellett döntöttünk, mert egyrészt ez a mutató fejezi ki azt, hogy milyen hatékony az eszközök kihasználtsága, vagyis a vállalati vagyon bevételgeneráló képessége, a bevétel pedig az eredmény képződésének egyik kulcsfontosságú tényezője.

A klaszteranalízis alkalmazásával a befektetett eszközök aránya, a készletek aránya, valamint az összes eszköz forgási sebessége mutatók alapján két csoportot hoztunk létre. A mutatók meghatározásánál a legfontosabb szempont az volt, hogy megfelelően jellemezzék a tevékenységeket. Ennek az az elsődleges oka, hogy az esetek többségében olyan vállalatok tértek át az IFRS-ek alkalmazására, amelyekre jelentős számú melléktevékenység jellemző. A különböző melléktevékenységek jelentősen befolyásolhatják az áttért vállalatok eszközszerkezetét, valamint az eredményre ható tényezők nagyságát. A különböző vizsgálatok során a melléktevékenységeken túl problémát jelenthet a befektetési tevékenység, amely szintén nagymértékben befolyásolhatja az eszközök összetételét, illetve a vállalati eredmény alakulását (Bíró et al., 2021; Tangl–Vágner, 2021).

3. Eredmények és értékelésük

A klaszteranalízis alkalmazásával a mediántól való távolság alapján a klaszterek mintegy 40,30%-60,70%-os megoszlással jöttek létre, ebből adódóan az első klaszterbe 54 vállalat, míg a második klaszterbe 80 vállalat került. Az egyes klaszterek egyértelműen elkülönülnek egymástól. Véleményünk szerint a kialakult megoszlási arány teljes mértékben elfogadható. Ezt követően az alapsokaságba tartozó vállalatok leíró statisztikai elemzését végeztük el a két kialakított klaszter szerinti bontásban.

Az alapsokaságban összesen 35 tőzsdén jegyzett vállalat szerepel, amelynek jelentős része (83%-a), 29 vállalat az 1. klaszterbe került. A 29 tőzsdei vállalat az 1. klaszter több mint felét (54%-át) alkotja.

Az 1. klaszter másik felét (46%-át) olyan nem tőzsdén jegyzett vállalatok teszik ki, amelyek eszközszerkezetük tekintetében közel azonosak a klaszterben szereplő tőzsdei vállalatokéval. A 25 tőzsdén nem szereplő vállalat túlnyomó többsége (92%-a) zártkörűen működő részvénytársaságokból tevődik össze.

A 2. klaszterbe a tőzsdei vállalatok csupán 17%-a, vagyis 6 tőzsdén jegyzett vállalat került, amely a klaszter elemszámának elenyésző részét (8%-át) alkotja. Ebből adódóan a 2. klaszter jelentős részét nem tőzsdei vállalatok alkotják, amely 74 vállalatot (92%-ot) foglal magába.

A nem tőzsdei vállalatok mintegy kétharmada (65%-a) korlátolt felelősségű társaságból tevődik össze, a többi vállalat (35%) zártkörűen működő részvénytársaságként működik. Megállapítható, hogy a klaszteranalízis során a 2. klaszterbe a tőzsdén jegyzett vállalatok közül leginkább azok kerültek, amelyek eszközszerkezete, illetve az eszközök forgási sebesség mutatója közel azonos a klaszter túlnyomó többségét alkotó korlátolt felelősségű társaságokéval.

Figyelembe véve, hogy a magyar számviteli környezetben működő vállalatok számára az IFRS-ek alkalmazása az egyedi beszámoló készítés során 2016 óta lehetőség, illetve azóta egyre több vállalkozás számára kötelezettség is, így megvizsgáltuk az egyes klasztereket az IFRS-ekre történő áttérés indoka alapján is.

Az 1. klaszterben lévő vállalatok megoszlását az IFRS-ekre történő áttérés oka szerint a 2. ábra szemlélteti.

Az 1. klaszterben lévő vállalatok közel kétharmada (61%-a) jogszabályi kötelezettség miatt tért át az IFRS-ek alkalmazására. Ez annak köszönhető elsősorban, hogy ebben a klaszterben szerepel a tőzsdén jegyzett vállalatok jelentős része, amelyeknek kötelező az IFRS-ek szerint készíteniük a pénzügyi kimutatásaikat a tőzsdei jelenlétük miatt.

Az 1. klaszter csupán 20%-a alkalmazta az IFRS-ek szerinti beszámolást a törvény adta lehetőséggel élve. Ezeknél a vállalatoknál többféle indok is állt a háttérben az IFRS-ek alkalmazásának tekintetében, amely vagy anyavállalati döntés, vagy egyéb vezetői döntés volt kiemelt indoklás nélkül.

A klaszter további 19%-ánál nem derül ki, hogy milyen okból térték át az IFRS-ek alkalmazására, ugyanis ezeknél a vállalatoknál egyáltalán nem található erről információ a kiegészítő megjegyzéseikben. Ezen vállalatok társasági formája mindegyik esetben korlátolt felelősségű társaság, valamint olyan nagyvállalatok leányvállalatai, amelyek székhelye nem Magyarországon található, így véleményünk szerint leginkább anyavállalati döntés hatására történt meg az áttérés az anyavállalatnak történő adatszolgáltatás adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében.

2. ábra: Az 1. klaszterben lévő vállalatok megoszlása az áttérés indoka alapján (mértékegység: vállalatok száma)

Forrás: saját szerkesztés.

A 2. klaszterben lévő vállalatok megoszlásának alakulásánál teljesen eltérő arányok figyelhetők meg az 1. klaszterhez képest (3. ábra).

3. ábra: A 2. klaszterben lévő vállalatok megoszlása az áttérés indoka alapján (mértékegység: vállalatok száma)

Forrás: saját szerkesztés.

Ahogy a 3. ábrán is látható, a 2. klaszter közel felét (45%-át) olyan vállalatok alkotják, amelyeknél nem ismert az átállás indoka, nem található róla információ a vállalatok pénzügyi kimutatásaiban. Ezen vállalatok társasági formája a legtöbb esetben korlátolt felelősségű társaság, illetve tevékenységüket tekintve leginkább nemzetközi szállítással és fuvarozással foglalkozó vállalatok. Az 1. klaszterhez

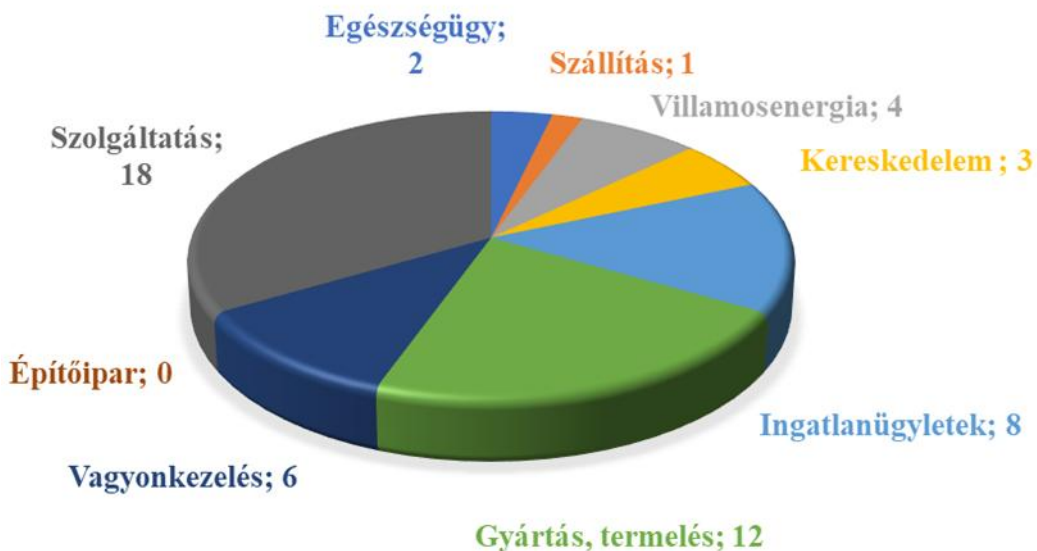
hasonló módon arra a következtetésre jutottunk, hogy anyavállalati nyomás hatására dönthettek az átállás mellett, ugyanis az érintett vállalatok biztosan nem esnek bele abba a körbe, amelyek számára törvényi kötelezettség írja elő az IFRS-ek alkalmazását. Az anyavállalati döntésen túl ösztönözhetette a vállalatokat az áttérésre, hogy a nemzetközi tevékenység okán egy nemzetközi szabályozással összhangban elkészült beszámolóval bizalmat, illetve kedvezőbb piaci megítélést érhetnek el a hazai, vagy akár a nemzetközi piacokon egyaránt.

A klaszter csupán 20%-a tért át jogszabályi kötelezettség miatt, amely összefüggésben áll azzal a megállapítással, hogy ebben a klaszterben kis mértékben fordulnak elő a tőzsdén jegyzett vállalatok.

A 2. klaszterben lévő vállalatok több mint egyharmada (35%) a törvény által nyújtott választási lehetőséggel élve döntött úgy, hogy alkalmazza az IFRS-eket az egyedi beszámoló elkészítése során. Ennek a legfőbb oka az 1. klaszterhez hasonló módon anyavállalati döntés vagy egyéb vezetői döntés volt.

A klaszteranalízis alkalmazása révén úgy jött létre a két klaszter, hogy a korábban ismertetett főtevékenységek alapján meghatározott ágazatok megoszlottak a klaszterek között. Ez alól kivételt képeznek az építőipari vállalatok (2 vállalat), ugyanis az alacsony elemszám miatt az 1. klaszterbe nem került egyetlen vállalat sem, valamint a villamosenergiával foglalkozó vállalatok (4 vállalat), amelyek közül mindegyik az 1. klaszterben szerepel szintén az alacsony elemszám miatt (4. ábra).

4. ábra: Az 1. klaszterben lévő vállalatok megoszlása a főtevékenységük alapján (mértékegység: vállalatok száma)

Forrás: saját szerkesztés.

Ahogy a 4. ábrán is látható, az építőiparon kívül minden ágazatból kerültek be vállalatok az 1. klaszterbe. Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy az ágazatok

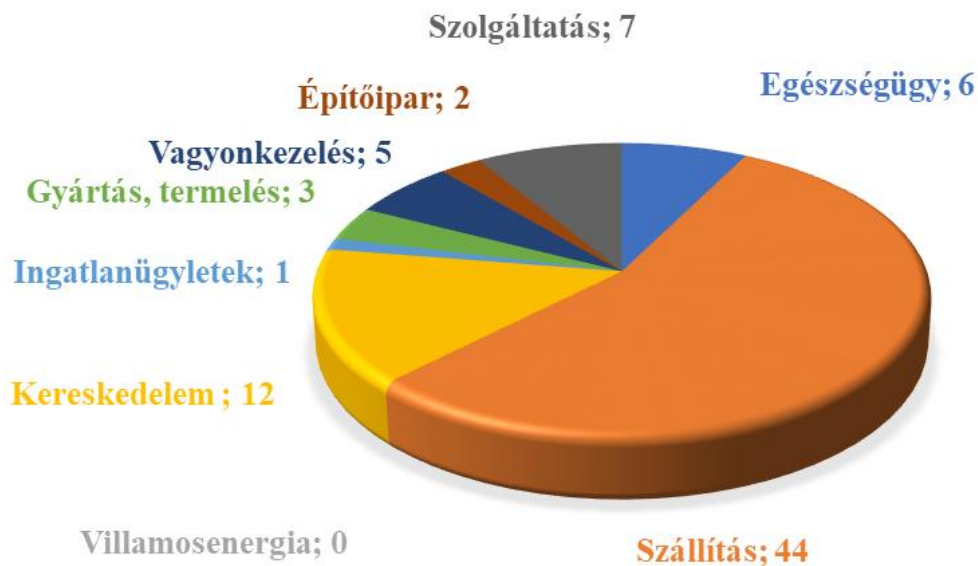

kétharmadánál azt figyelhetjük meg, hogy az adott ágazathoz képest alacsony elemszámmal kerültek be az egyes vállalatok. Ezzel szemben a szolgáltatási tevékenységet végző vállalatok meghatározó része (72%-a) került ebbe az alacsonyabb elemszámú klaszterbe, amely visszavezethető arra, hogy az ágazatban tevékenykedő vállalatok jelentős része részvénytársaság, köztük számos tőzsdén jegyzett vállalat működik. Ugyanez érvényes az ingatlanügyletekkel, valamint a gyártás, termeléssel foglalkozó vállalatokra, ahol az ágazatok túlnyomó többsége (mintegy 90%-a, illetve 80%-a) ebben a klaszterben szerepel.

Az eddigiek alapján azt a következtetést tudjuk levonni, hogy a tőzsdén jegyzett vállalatok jelentős része az eszközszerkezetük, illetve az összes eszköz forgási sebesség mutatójuk alapján homogéneknek tekinthetők.

A 2. klaszter vállalatainak főtevékenység szerinti összetételét, az 1. klaszter bemutatásához hasonlóan, kördiagrammal kívánom szemléltetni (5. ábra).

5. ábra: A 2. klaszterben lévő vállalatok megoszlása a főtevékenységük alapján (mértékegység: vállalatok száma)

Forrás: saját szerkesztés.

Az 5. ábrán megfigyelhető, hogy a 2. klaszter több mint felét (55%-át) a szállítással foglalkozó vállalatok alkotják. Az ágazat szinte teljes elemszáma (98%-a) ebbe a klaszterbe került, amelyek jelentős része társasági formájukat tekintve korlátolt felelősségű társaság. A következő legnagyobb részarányt (15%-ot) a kereskedelemmel foglalkozó vállalatok képviselik a klaszteren belül. Ezek a vállalatok az ágazat túlnyomó többségét (80%-át) teszik ki. A klaszter vállalatainak további 30%-a viszonylag arányosan oszlik meg a többi ágazat között.

Mint ahogyan az korábban említésre került, klaszteranalízis alkalmazásával az IFRS-ekre áttért vállalatokból 2 csoport került kialakításra a befektetett eszközök aránya, a készletek aránya és az összes eszköz forgási sebessége mutatók alapján. Az 1. klaszterben szereplő vállalatok csoportosítási ismérveinek alakulását a 7. táblázat mutatja be.

Az 1. táblázatban látható, hogy az 1. klaszterbe a magasabb befektetett eszköz aránnyal, az alacsonyabb készlet aránnyal, illetve a viszonylag alacsonyabb összes eszköz forgási sebesség mutatóval rendelkező 54 vállalat került.

Megfigyelhető, hogy a befektetett eszközök aránya viszonylag magas terjedelemmel rendelkezik, ugyanis a sokaság minimuma 33%, a maximuma pedig 96% körül mozog. Ennél a mutatónál alig tapasztalható eltérés az átlag és a medián között.

1. táblázat: Az 1. klaszterbe tartozó vállalatok leíró statisztikai elemzése a klaszteranalízist meghatározó csoportosítási ismérvek alapján

	Befektetett eszközök aránya (%)	Készletek aránya (%)	Összes eszköz forgási sebessége
Átlag	63,13	4,43	0,56
Medián	63,79	0,12	0,30
Szórás	18,14	7,31	0,64
Terjedelem	63,21	27,34	2,61
Minimum	33,12	0,00	0,00
Maximum	96,33	27,34	2,61
Elemzszám (db)	54,00	54,00	54,00

Forrás: saját szerkesztés.

Ezzel szemben a készletek aránya mutatónál már jelentősebb eltérés tapasztalható az átlag és a medián között, amely alapján megállapítható, hogy a klaszterben lévő vállalatok fele rendkívül alacsony (kevesebb, mint 1%) készletarányal rendelkezik, valamint csupán néhány vállalatnak van kiugró mértékű készletaránya a klaszterben lévő többi vállalathoz képest, amely nem több mint 27%.

Az összes eszköz forgási sebessége mutató tekintetében elmondható, hogy az átlag és a medián között nincs jelentős eltérés, valamint nagyságrendileg a terjedelem alacsonynak tekinthető. Ezen kívül fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a szórás értéke szintén alacsonynak minősül, amely arra enged következtetni, hogy ezen mutató tekintetében kerültek az 1. klaszterbe a leghomogénebb vállalatok.

A 2. klaszterbe tartozó vállalatok mutatóinak leíró statisztikai elemzését az 1. táblázathoz hasonló módon, a 2. táblázat szemlélteti.

2. táblázat: A 2. klaszterbe tartozó vállalatok leíró statisztikai elemzése a klaszteranalízist meghatározó csoportosítási ismérvek alapján

	Befektetett eszközök aránya (%)	Készletek aránya (%)	Összes eszköz forgási sebessége
Átlag	4,74	7,52	2,93
Medián	0,18	2,28	3,42
Szórás	7,69	13,15	1,65
Terjedelem	31,66	63,67	8,98
Minimum	0,00	0,00	0,00
Maximum	31,66	63,67	8,98
Elemzés (db)	80,00	80,00	80,00

Forrás: saját szerkesztés.

A 2. táblázat alapján megállapítható, hogy a 2. klaszterbe az alacsonyabb befektetett eszköz aránnyal, a magasabb készlet aránnyal, illetve a magasabb összes eszköz forgási sebesség mutatóval rendelkező 80 vállalat került.

A 2. klaszterbe kizárólag olyan vállalatok kerültek, amelyek eszközeinek kevesebb mint egyharmadát (mintegy 32%-át) teszik ki a befektetett eszközök. Megfigyelhető, hogy az átlag és medián között jelentős eltérés mutatkozik, valamint az adatok magas szórása, amely arra vezethető vissza, hogy a klaszterbe olyan vállalat is került, amelynek nincsenek befektetett eszközei.

A készletek arányánál magas az adatok terjedelme, mivel a klaszterbe egyaránt került olyan vállalat, amely egyáltalán nem rendelkezik készletállománnyal, illetve olyan vállalat is, amelynek készletaránya közel kétharmadát (63%-át) alkotja a kimutatott vagyonnak. Ebből adódóan az adatok szórása is magasnak, illetve az átlag és a medián közötti eltérés jelentősnek minősül.

Az összes eszköz forgási sebessége mutatónál megállapítható, hogy az adatok viszonylag magas terjedelme ellenére az adatok szórása, illetve az átlag és a medián közötti eltérés nem tekinthető jelentősnek. A 2. klaszternél is levonható az a következtetés, hogy ennél a mutatónál fordulnak elő legkevésbé kiugró értékek, valamint, hogy ezen mutató alapján minősülnek a leghomogénebbeknek a klaszteren belüli vállalatok adatai, vagyis ez azt jelenti, hogy az összes eszköz forgási sebessége mutató a klaszterek kialakításánál a legmeghatározóbb mutató.

4. Összefoglalás

A klaszteranalízis során létrehozott csoportok legfontosabb jellemzőit összefoglalva a 3. táblázat tartalmazza.

3. táblázat: A 2. klaszterbe tartozó vállalatok leíró statisztikai elemzése a klaszteranalízist meghatározó csoportosítási ismérvek alapján

Megnevezés	1. klaszter	2. klaszter
Elemszám	54	80
Tőzsdei vállalatok száma	29	6
Kötelezően áttérő vállalatok száma	33	16
Önkéntesen áttérő vállalatok száma	11	28
1. legjelentősebb iparág	Ingatlanügyletek	Szállítás
2. legjelentősebb iparág	Gyártás, termelés	Kereskedelem
3. legjelentősebb iparág	Szolgáltatás	Egészségügy
Legmagasabb befektetett eszköz arány	96%	32%
Legmagasabb készlet arány	27%	64%
Legmagasabb eszköz forgási sebesség	2,6	9,0

Forrás: saját kutatás adatai alapján a szerző szerkesztése.

Ahogy a 3. táblázatban is látható, az 1. klaszterben lévő vállalatok által kimutatott legmagasabb befektetett eszköz arány 96%, a legmagasabb készlet arány pedig 27%. Ezzel szemben a 2. klaszter vállalatainál a legmagasabb befektetett eszköz arány csupán 32%, a legmagasabb készlet arány viszont eléri a 64%-ot.

Az IFRS-ekre áttérő vállalatok magyar számvitel törvény előírásai szerint elkészített beszámoló adatokra támaszkodó, eszközszerkezetük alapján történő csoportokba bontásánál megállapítottam, hogy az áttérő vállalatok jól elkülönült, homogén csoportokba oszthatók. A csoportosítási ismérvek a befektetett eszközök aránya, a készletek aránya, valamint az összes eszköz forgási sebesség mutatók voltak, amelyek alapján magas, illetve alacsony befektetett eszköz igényű vállalatok szerinti csoportok jöttek létre. Megállapítható, hogy az IFRS-ekre áttért vállalatok eszközszerkezetük szerinti csoportosítása nem hozható szoros összefüggésbe sem a vállalatok által folytatott főtevékenységgel, sem a tőzsdei jelenléttel. Nem körülhatárolható egyértelműen, hogy az egyes főtevékenységekkel foglalkozó vállalatok jellemzően magas, vagy alacsony befektetett eszköz igényű vállalatok közé sorolandók néhány rendkívül alacsony elemszámú tevékenység kivételével.

A kutatásunk célkitűzése az IFRS-ekre áttérő vállalatok eszközszerkezetük alapján történő csoportokra bontása volt, ezt követően pedig az így létrejött csoportok legfőbb ismérvjük alapján történő jellemzése volt. Ezen vizsgálatnak azért volt fontos szerepe, mert a klaszteranalízis alkalmazásának segítségével sikeresen létrehozott homogén csoportok (klaszterek) szolgálhatnak a további kutatási irányvonalai, célkitűzései, illetve vizsgálatai alapjául.

Irodalomjegyzék

- Bartha Á., Gellért H., Madarasiné Szirmai A. (2013): *Nemzetközi számviteli ismeretek*. Perfekt Gazdasági Tanácsadó Oktató és Kiadó Zártkörűen Működő Részvénytársaság, Debrecen.
- Beke J. (2011): *International Business Accounting Standardization and Hungarian Practice*. *International Business Research*. 4 (1): 125–132. <http://doi.org/10.5539/ibr.v4n1p125>

- Beke J. (2013): *Nemzetközi számviteli harmonizáció elvi és gyakorlati lehetősége*. Typotex Elektronikus Kiadó Kft., Budapest.
- Beke J. (2014): *Nemzetközi számvitel*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Bíró T., Kresalek P., Pucsek J., Sztanó I. (2012): *A vállalkozások tevékenységének komplex elemzése*. Perfekt Gazdasági Tanácsadó Zrt., Budapest.
- Borbély K. (2012): *Fejezetek a számvitel történetéből*. Gazdasági Tudásközpont Alapítvány, Sopron.
- Csebfalvi Gy. (2012): The Effects of International Accounting Standardization on Business Performance: Evidence from Hungary. *International Journal of Business and Management*, 7 (9): 20–27. <http://doi.org/10.5539/ijbm.v7n9p20>
- Droppa D., Becsky-Nagy P. (2019): Szakemberhiány – az IFRS-ekre való áttérés hátráltató tényezője. *Controller Info*, 7 (1): 15–18. <https://doi.org/10.24387/CI.2019.1.3>
- Droppa D., Becsky-Nagy P. (2015): Cash-flow kimutatások a controlling szolgálatában. *Controller Info*, 3 (2): 15–20.
- Fazekas B., Becsky-Nagy P. (2015): The role of venture capital in the bridging of funding gaps – A real options reasoning. *Annals of University of Oradea: Economic Science*, 25 (1): 825–830.
- Fenyves V., Tarnóczy T., Vörös P. (2014): Financial Indicators in Managerial Decision-making. *Annals of University of Oradea: Economic Science*, 23 (1): 893–904
- Lakatos L., Kovács D., Madarasiné Szirmai A., Mohl G., Rózsa I. (2013): *A Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok elmélete és gyakorlata*. Magyar Könyvvizsgálói Kamara, Budapest.
- Lawrence, S. (1996): *International Accounting*. International Thomson Business Press, London
- Mirza, A. A., Holt, G. J. (2011): *Practical Implementation Guide and Workbook for IFRS*. John Wiley & Sons.
- Orbán B. (2017): Kettős áttérés. *Szakma*, 2017/07-08: 72.
- Pál T. (2006): *Speciális számviteli eljárások*. ECONOMIX Egyetemi Business Centrum Tanácsadó és Kereskedelmi Kft., Miskolc.
- Rózsa, I. (2015): *Nemzetközi számvitel I.*, Hessyn Informatikai és Oktatási Kft, Budapest.
- Simonyi P., Zsótér B. (2020): A fenntartható fejlődés, a fenntarthatóság értelmezési kérdései a megvalósítás érdekében. *Jelenkori társadalmi és gazdasági folyamatok*, 15 (1-2): 55–67. <https://doi.org/10.14232/jtgf.2020.1-2.55-67>
- Shi W. (2021): Analyzing enterprise asset structure and profitability using cloud computing and strategic management accounting. *PLOS ONE*, 16 (9): e0257826. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257826>
- Takács A., Szücs T., Yeboah M. (2017): Az IFRS alkalmazásának hatása a tőkeerősség és a jövedelmezőség megítélésére. *Controller Info*, 5 (4): 58–61. <https://10.24387/CI.2017.4.8>
- Tangl Á., Vágner V. (2021): Az IFRS-ek hatása a magyar tőzsdén jegyzett vállalatok pénzügyi teljesítményére. *Controller Info*, 9 (2): 33–40 <https://10.24387/CI.2021.2.6>
- Zsótér B., Bagi B. (2020): Gyümölcsfeldolgozó üzem létesítésének pénzügyi előkészületei. *Jelenkori társadalmi és gazdasági folyamatok*, 15 (1-2): 125–130. <http://doi.org/10.14232/jtgf.2020.1-2.125-130>
- Zsótér B., Búrány Á., Deák D. (2022): Egy szeged környéki mezőgazdasági Kft. készletgazdálkodása – etikai vonatkozásokkal. *Jelenkori társadalmi és gazdasági folyamatok*, 17 (3-4): 99–105. <https://doi.org/10.14232/jtgf.2022.3-4.99-105>